

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČNIKOVA ULICA 5. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za izposojnino 10 L.
EKSKLJUCIJSKO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Sloveniji in tujini: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Bitka za Odeso v polnem razmahu

Nemški ofenzivni sunek na jugu vzhodne fronte je usmerjen na Odeso ter vedno bolj ogroža Budjeninovo armado

Budimpešta, 14. avgusta. s. Bitka za Odeso je v polnem teku. Po vesteh, ki so prišle iz madžarskega glavnega stana, sta se obe ruski armiji, ki branita področje okrog Odesa, znašli v zelo težavnem položaju. Pri prodiranju proti Odesi sodelujejo z nemškimi tudi madžarske in rumunske sile. Po vesteh iz teh virov, se bodo sovjetske čete lahko umaknile le še po morju. Veliki oddelki obeh armij so bili že napol obkoljeni in si sedaj prizadevajo za vsako ceno doseči obalo Crnega morja. Nemško letalstvo pa stalno kontrolira promet na morju, ki je zaradi tega popolnoma paraliziran. V odeski luki je le manjše število ladij. Nemška letala pa se ne prenehajo napadati.

Vojaske strokovnjak službenega lista »Budapest teristeo« meni, da sovjetske sile, ki branijo Odeso, ne bo preostalo nič drugega, kakor da se udajo, ali pa da bodo uničene.

Madžarske čete, ki operirajo v Ukrajini, prodirajo med tem dalje, čeprav je deževje zadnjih dni zelo razmočilo teren. Madžarski brzi oddelki so umikajočim se ruskim silam neposredno za petami.

Nemško vojno poročilo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 13. avg. Vrhovno vojno poveljništvo je objavilo danes naslednje poročilo:

V južni Ukrajini zasledujejo pehotne divizije in brze čete nemške vojske in zaveznikov sovražnika, ki se umika proti pristaniščem Crnega morja. V ostrem zasledovanju so prizadeli sovjetskim zaščitnim oddelkom, ki so se postavili v borbo, velike izgube.

V ostalih delih vzhodne fronte so prinesli napadi nemških čet nove uspehe. Močni oddelki bojnih letal so zadnjo noč učinkovito obmetavali z ruskimi in zaščitnimi bombami važna železniška križišča na prostoru zapadno od Moskve.

Berlin, 14. avg. d. O razvoju nemške ofenzive na vzhodni fronti se doznajajo na merodajnem mestu še naslednje podrobnosti:

Glavni prodor tretje nemške ofenzive je naperjen preko Umanja proti jugu v smeri na črnomoško luko Nikolajev. Ofenziva v tej smeri, v kateri sodeluje trideset milijona vojakov vseh rodov orožja, je že znatno napredovala in stremi za tem, da odreže od zaledja vse čete, ki branijo dostop do Odesa. Klešč, ki jih pripravljajo nemške čete, se stiskajo na eni strani od severa proti jugu v pravcu Umanj-Nikolajev, na drugi strani pa iz zapadne besarabije proti vzhodu, tako da grozi armadi maršala Budjenina obkolitev in uničenje. V obeh pravih so nemške in zavezniške čete že zelo napredovale in se razvijajo sedaj odločilne borbe s sovražnikom, ki se srdito brani. Sovjetski vrhovni poveljnik ne štedi ne ljudi ne materiala, da bi zadržal nemško prodiranje. Zato so izgube na sovjetski strani ogromne. Deževje sicer nekoliko ovira operacije, vendar pa jih ne more zavestiti.

Na ostalih odsekih fronte se razvijajo večje borbe pri Bjelajov Korviki in pri Smolensku, čigar padec priznava zdaj tudi že Moskva, ki je skušala izgubo tega važnega križišča do zadnjega zatajiti. Na severnem odseku so nemške čete napredovale in zavzele nekaj novih postojank. Ob Ilmenskem jezero je prišla Staraja Rusa v nemške roke.

Finska fronta

Berlin, 14. avgusta. Na finski fronti so bili v torek doseženi nadaljnji uspehi. Nekaj sovjetskih protinapadov, s katerimi je sovražnik skušal zadržati stalno prodiranje nemške in finske čete, je bilo odbiti in je imel sovražnik krvave izgube. Mnogo sovjetskih vojakov je bilo ujetih.

Helsinki, 14. avg. s. Finske brze čete so vzhodno in severovzhodno od Ladosega jezera prodrele proti jugu. Po vesteh iz zanesljivih virov so dosegle obrežje Onega jezera.

Pri Ilmenskem jezeru uničen sovjetski polk

Berlin, 14. avg. s. DNB poroča, da so nemške čete v spopadih južno od Ilmenskega jezera obkolile 103. sovjetski pešpolk in ga popolnoma uničile. Borbo je preživelo le nekaj ranjenih ruskih vojakov. Sovjetski častnik Pavlovič, ki je bil ujet, je izjavil, da je bila njegova divizija v zadnjih tednih že trikrat decimirana in obnovljena z ostanke drugih divizij.

Letalske akcije

Berlin, 14. avg. s. V sredo sta nemško letalstvo in protiletalska obramba sestrelili 184 sovjetskih letal. 121 jih je bilo sestreljenih v letalskih spopadih, 63 jih je bilo uničenih na pozameznih vzletiščih.

Nemški bombniki so v južni Ukrajini posebno hudo pritiskali na prehode čez Dnjeper, ob katerih se zbirajo velike množice ruske vojske na begu. Nemška letala so na južnem odseku fronte razdejala 249 avtomobilov in 8 tankov. Neprestano so tudi napadali sovražne železniške proge.

Helsinki, 14. avgusta. s. V zadnjih 24 urah so bili Helsinki spet alarmirani. V letalskih spopadih in spričo močnejše protiletalske obrambe je bilo sestreljenih 21 sovjetskih letal, med njimi 4 bombniki in 17 lovcev. Sovražnik je bombardiral tudi Kirvu, Dielervu, Kotko in Porv. Na drugi strani so finska letala uspešno bombardirala sovražne kolone in taborišča ter obrabne naprave v zunanjih predelih Murmanska, kjer je izbruhnilo več velikih požarov.

Zmaga nemškega letalstva

Madrid, 14. avg. s. List »YA« poudarja, kako važna je zmaga nemškega letalstva nad sovjetskim. Sovjetsko letalstvo se je dolgo pripravljalo, da zada smrtni udarec Evropi, in je predstavljalo najmočnejše orožje boljševizma. O pričetku vojne, piše list, so računali, da imajo Sovjeti 13.000 letal, med temi 8000 letal prve linije. Nemško letalstvo je doslej uničilo 20.000 sovjetskih letal. To pomeni, da si je Nemčija zagotovila oblast v zraku in odstranila nevarnost sovjetskega letalstva, ki je pretela Evropi ter ustvarila neobhodno pogoj za končno zmago.

Bombe na Berlin in Moskvo v razmerju 1:205

Berlin, 14. avg. s. Glede fantastične vesti o sovjetskih letalskih napadih na Berlin, katere razširja londonska in moskov-

ska propaganda, se doznava iz verodostojnih virov, da so se sovjetska letala pojavila nad Berlinom samo enkrat. Odvrgla so okrog 20 bomb v skupni teži ene tone. V treh naslednjih nočeh se jim ni posrečilo približati se Berlinu. Pač pa so nemški letalci dospeli vsako noč nad Moskvo, kjer so odvrgli pri zadnjih napadih 60, 35, 70 in 40 ton rušilnih bomb. Razmerje odvrgnenih bomb je torej ena tona proti 205 tonam. Zadele so bile letalske industrije in druge industrijske naprave v Moskvi. Letalske tovarne v ostalih industrijskih predelih kakor v Gorkiju, Harkovu in Bonezu, ki so bile poškodovane, nikakor ne morejo odtehtati škode sovjetskih letalcev v Nemčiji. Pripominja se, da je proizvodnja splošnost Sovjetov zelo skrbna zaradi pomanjkanja delovnih moči in transportnih težkoč. Zato je razumljivo, zakaj sovjetska poveljstva ne tvegajo več velikih letalskih operacij.

I fascisti del Carso

all'Alto Commissario

L'offerta di una scultura dell'artista Carrà con la dedica di Benito e i nomi di 32 comuni

I podestà, gli ispettori di zona e i segretari del Fasci di Combattimento della terra carsica hanno reso ieri mattina omaggio all'Alto Commissario Ecci. Grazioli e, ricevuti nella sua stanza da lavoro, gli hanno offerto una scultura ricavata nel sasso carsico. Così hanno voluto testimoniargli il ricordo duraturo dei fascisti e delle popolazioni della zona, per l'opera silenziosa e tenace, che ha esplicato per circa 20 anni, a vantaggio delle popolazioni di ben 32 comuni, che si levano alle falde della terra sacra all'epopea delle genti nostre in armi.

I devoti e grati sentimenti delle Camicie Nere e delle laboriose genti della vasta piana sono stati sintetizzati magistralmente da Silvio Benito, con una scritta incisa alla base della scultura, dove è scolpito nel sasso calcareo la figura di un giovane fascista. »A Emilio Grazioli — dice la dedica — per l'amorevole senso onde in terra carsica tutto il popolo lavoratore avvinse all'Italia Madre, offrono riconoscenti i fascisti del Carso. Ai lati della dedica stessa sono i nomi dei comuni: Sesana, Postumia, Tomadino, Duttoglian, Aurisina, Senocchia, Divaccia, Trebiciano, Villa Opicina, Prevallo, S. Croce di Trieste, Sgonico, Corgnale, S. Pietro del Carso, S. Giacomo in Colle, Monrupino, Studeno, Alber di Tomadino, Villa Slavina, Bucale, S. Dorigo della Valle, Cosana, Basovizza, Cave Aureliane, Villa Caccia, Cattinara, Gro-

pada, Padignano, S. Michele di Postumia, S. Antonio in Bosco, Prosecco, Cruscevie. I gerarchi carsici erano guidati dall'ispettore federale del PNF, centurione Campana che con l'Ecci. Grazioli fu fra i primi tre a giungere in Lubiana appena occupata dalle nostre truppe.

Il decano dei podestà, che è stato uno dei più anziani collaboratori dell'Ecci, stes- sa, nell'opera di ricostruzione davvero indefessa compiuta nel Carso, nell'offrire la scultura, pregevole opera dell'artista triestino Carrà, ha rivolto all'Alto Commissario un breve discorso. Il cav. Medeni, che è podestà di Senocchia, ha detto: Eccellenza, a nome dei fascisti e della popolazione del Carso, ho l'onore assieme ai camerati qui presenti, di offrirvi questo modesto simbolico dono, scolpito nella pietra del Carso. Di quel Carso dove Voi per tanti anni dedicaste la Vostra tenace attività. Di quel Carso che è legato a Voi da gratitudine, riconoscenza ed affetto e che per merito Vostro è oggi italiano, fascista e rigenerato economicamente. Gradite, Eccellenza, questo dono che Vi ricorderà come la Vostra opera non sia stata vana, perchè il Duce può contare sulle popolazioni carsiche, che intendono rispondere sempre con gratitudine e fedeltà alla Patria Fascista.

L'Ecci. Grazioli ha risposto ringraziando i camerati del Carso e ricordando la loro efficace opera di collaboratori.

Kraški fašisti Vis. Komisariu

Izročili so mu kip, ki ga je izdelal umetnik Carrà, z Ben- covim posvetilom in imeni 32 občin

Zupani, okrajni inspektorji in tajniki Fašističnih organizacij s Krasa so se včeraj dopoldne poklonili Visokemu Komisariu Ecci. Grazioliu, ki jih je sprejel v svoji delovni sobi, ter so mu izročili kip, ki je izklesan iz kraškega kamna. Na ta način so mu hoteli podati dokaz, da se ga fašisti in prebivalstvo kraškega področja hvaležno in trajno spominjajo spritno vztrajnega in tihega delovanja, ki ga jim je posvetil vseh zadnjih 20 let in ki je bilo v prilogi prebivalstvu vseh 32 občin, ki leže na zemlji, ki je sveta za italijanski rod v orožju.

Custva vdanosti in hvaležnosti Črnih srajc in delovnega ljudstva obsežne pokrajine so bila mojstrsko podana od Silvia Benca v napisu, ki je bil vklesan v podstavku kipa, ki predstavlja mladega fašista:

Emilio Grazioliu za delo ljubezni in razuma, s katerim je vse delovno ljudstvo na kraških tleh pridobil za mater Italijo, poklanjala hvaležni kraški fašisti.

Ob obeh straneh posvetila so vklesana imena občin: Sežana, Postojna, Tomaj, Duttoglian, Nabrežina, Senožeče, Divača, Trebče, Opčina, Razdrto, Sv. Križ pri Trstu, Zgonik, Lokev, St. Peter na Krasu, Stiak, Repen, Studeno, Avber pri Tomaju, Slavina, Bukovje, Dolina, Košana, Bazovica, Vreme, Kačjavas, Katinara, Gropada, Padriče, Šmihel pri Postojni, Boršt, Prosek in Hruševje.

Vesti iz Hrvaatske

Zagreb dobi novo mošejo

Zagreb, 14. avgusta s. Po odredbi poglavnika bodo Umetniški paviljon v Zagrebu spremenili v mošejo.

Zamenjava nemških mark

Zagreb, 14. avgusta s. Državna zakladnica je objavila, da bodo z 18. avgustom umaknili iz prometa nemške državne kreditne blaginjske bone, ki jih bodo zamenjali za kune po tečaju 20 kun za eno marko.

Amnestija za vojaške obsojence

Zagreb, 14. avgusta s. Poglavitnik je pomilostil vse vojske in častnike, ki so jih biva jugoslovanska vojska sodila kakor koli obsodila.

Italijanski komisar za kolonizacijo na Dunaju

Dunaj, 14. avg. s. Semkaj je dospel italijanski komisar za notranje naseljevanje in za kolonizacijo Eks. Lombassa. Obiskal bo delovna taborišča Italijanov na Dunaju.

Aretacije židov v Budimpešti

Budimpešta, 14. avgusta. s. Policijske oblasti so v okviru akcije, da se nacionalno življenje očisti židovsko-komunističnega delovanja, aretirale v Budimpešti nadaljnjih 350 ljudi. Med njimi je večje število židov, ki bodo postavljeni pred sodišče zaradi protidržavnega rovarjenja. Ostali bodo poslani v koncentracijska taborišča.

Due navi inglesi affondate nell'Atlantico

Bombe su Nicosia e Famagosta, Tobruk e Marsa Matruh. Due aerei nemici abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 13 agosto il seguente bollettino di guerra n. 436:

Unità della R. Aeronautica hanno svolto azioni contro l'Isola di Cipro bombardando la base aerea di Nicosia e colpendo naviglio e attrezzature portuali a Famagosta. Nell'Africa settentrionale, sul fronte di Tobruk il fuoco delle nostre artiglierie ha respinto reparti britannici che tentavano di avvicinarsi con l'appoggio di mezzi corazzati e ha provocato danni ed esplosioni nelle opere nemiche. Nostri velivoli hanno continuato a martellare gli apprestamenti difensivi della piazza. Nella zona di Marsa Matruh altri reparti aerei nazionali hanno colpito vari obiettivi tra cui l'aero-

porto causando distruzioni e incendi notevoli.

Velivoli inglesi hanno attaccato Tripoli, Derna e Bardia. Durante l'incursione su Bengasi segnalata nel Bollettino di ieri la nostra difesa ha abbattuto due aerei nemici.

Nell'Africa orientale attività di artiglierie e di pattuglie nei settori di Volchevit e di Culquabert.

Apparecchi britannici hanno bombardato e mitragliato Gondar e Azoz.

Un nostro sommergibile operante in Atlantico al comando del capitano di corvetta Francesco Murzi ha affondato il piroscafo e la petroliera inglesi Macon e Horna Shell per complessive 17272 tonnellate.

Dve angleški ladji potopljeni na Atlantskem oceanu

Bombe na Nikozijo in Famagosto, Tobruk in Marsa Matruh — Dve sovražni letali sestreljeni

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 13. avgusta naslednje 435. vojno poročilo:

Oddelki kr. letalstva so podvzeli akcije proti otoku Cipru ter so bombardirali letalsko oporišče v Nikoziji. Pri tem so zadeli neko ladjo ter poškodovali pristaniške naprave v Famagosti.

V severni Afriki je na fronti pri Tobruku naše topništvo odbilo britanske oddelke, ki so skušali s pomočjo oklopnih voz približati se italijanskim postojankam. Obramba topništva je povzročila škodo in eksplozije na utrdbah neprijatelja. Naša letala so nadaljevala bombardiranje obrambnih naprav v mestu. V področju Marsa Matruha so drugi letalski oddelki obmetavali z bombami razne objekte, med njimi tudi sovražno letališče, ter so povzročili razna uničenja in znatne požare. Angleška letala so napadla Tripolis, Derna in Bardijo.

Med poletom nad Bengazi, ki ga je objavilo včerajšnje uradno poročilo, je naša obramba sestrelila dve sovražni letali.

V vzhodni Afriki delavnost topništva in izvidnice v odseku pri Uolketu in Kul-kvabertu.

Britanska letala so bombardirala in iz strojne obdelave Gondar in Azoz.

Naša podmornica je na Atlantskem morju pod poveljstvom kapitana korvete Francesca Murzia potopila neki parnik

ter dve angleški petrolejski ladji »Macon« in »Horn Shell«, skupno 17.272 ton.

Berlin, 14. avg. s. V noči na 12. avgust so nemška bojna letala, kakor poroča DNB, uspešno napadla letališče pri Abukuri v Severni Afriki. Bombe so povzročile obsežne požare in hude eksplozije.

Letalo potopilo sovražno ladjo

Operacijsko področje, 14. avg. s. Posebni poročevalci agencije Stefani javlja, da je bil predvčeršnjim dan zelo razgiban in srečen za letalstvo v vzhodnem Sredozemlju. Patrola torpednih letal Sparvieri pod vodstvom kapitana Buscalija, ki poveljuje hrabri eskadri, ki je torpedirala civilne ladje pri ofenzivi izvidniških poletov, je prodrla do skrajnega vzhodnega Sredozemlja in naletela na angleško pomožno ladjo s 3000 tonami, katero je napadla takoj z dvema torpedoma. Ladja je bila gotovo zadeta z enim torpedom, verjetno pa tudi z drugim, ker se je ustavila in se nato potopila. Protiletalska obramba je bila prepozna, čeprav močna tudi med tem, ko se je ladja potapljala. Na nadaljnjem izvidništvu je patrula Sparvierjev naletela kasneje v vodah pred ustjem Nila na izvidniško ladjo, katero je obstrlejevala s strojnimi. Letala so se brez poškodb vrnila.

Ducejeva skrb za matere vojakov

Rim, 14. avgusta. s. Matere vojakov, ki se bore na raznih frontah, so spričo velike Ducejeve skrbi spet enkrat dosegle veliko zadoščenje in tolažbo. Ze leta 1934 je vlada pričela tudi z materialne strani skrbeti za matere vpkolanih obveznikov. Tedaj jim je bil s posebnim dekretom zagotovljen dnevni državni prispevek po 85 cente-

simov. Naslednje leto se je ta prispevek skoraj podvojil. Predlanskim se je prispevek za matere vpkolanih obveznikov povisal od 2 na 6 lir, ki so jih prejemale predvsem vdove s sinom edincem. Predvčeršnjim je Duce odredil, da se prispevki povišajo na 8 lir.

Ukinitev bivše jugoslovanske carinske tarife za Ljubljansko pokrajino

Z današnjim dnevom stopi v veljavo italijanska carinska tarifa

Bivša jugoslov. carinska tarifa, ki je za sirovine zelo visoka, bo z današnjim dnevom odpravljena v Ljubljanski pokrajini in na-

domoščen z italijansko. To bo v veliki korist industrijskim podjetjem v pokrajini, zlasti tovarnam papirja in krznarjem.

Prekrižan načrt Roosevelta

Finančni odbor senata je soglasno odklonil kredite, namenjene za ameriški ekspedicijski zbor

Washington, 14. avgusta. s. Kakor je že znano, je senatski finančni odbor odklonil predlog vlade za odobritev dodatnih kreditov 1.2 milijarde dolarjev, ki jih zahteva vojno ministrstvo za ustvaritev rezerv tankov, protiletalskih in protitankovskih topov. Vest o tem je napravila v vsej Ameriki najgloblji vtis. Odkar se je pričela vojna v Evropi, je namreč finančni odbor senata tokrat prvič soglasno odklonil zahteve po

novih kreditih za vojno in mornariško ministristvo.

V svojem komentarju pravi »New York Herald Tribune«, da je bil odbor mnenja, da je hotel Roosevelt na ta način pripraviti Zedinjene države na vojno in posebej velik ekspedicijski zbor, ki naj bi se v danj pri- tiki poslal v Evropo. O tem so se člani odbora prepričali baje na osnovi izjav, ki jih je na tajni seji odbora podal državni podtajnik vojnega ministristva. Patterson.

Obnova prometa na progi Ljubljana-Beljak

Beljak, 14. avgusta. s. Železniški promet akoci oba predora pri Bohinjski Bistrici in Jesenicah, ki so ju jugoslovanske čete na svojem umiku poškodovale, bo kmalu obnovljen. Predora sta v glavnem že popravljena. Še pred koncem tega meseca je pričakovati, da bo promet na progi Gorica-Beljak in Ljubljana-Beljak popolnoma obnovljen.

Inzeriraj v »Slov. Narodu«

Angleško prekomorsko letalo se je ponesrečilo

Rim, 14. avgusta. s. Angleška pokslužbena agencija je objavila, da so našli trupla vseh 22 potnikov in članov posadke angleškega transoceanskega letala, ki je vzdrževalo zvezo med Anglijo in Kanado in ki so je v nedeljo ponesrečilo pri Hillsideu. Med žrtvami je osem angleških državljanov. Smrtno se je ponesrečil tudi znani pilot angleške imperijalne letalske družbe kapetan White. Večina žrtve je iz Kanade. Ponesrečilo se je tudi več ameriških pilotov, ki so se vračali v Zedinjene države, drugi prepeljali preko Atlantskega oceana novo sojio ameriških bombnikov.

K današnjemu zborovanju naših industrijcev

Industrija, njen položaj, razvrtitev in zmogljivost v Ljubljanski pokrajini

Ljubljana, 14. avg.

Letošnji občni zbor Zveze industrijcev zasluži se tem večje zanimanje, ker nam nudi sliko gospodarskih razmer v novi upravni enoti, Ljubljanski pokrajini. Razumljivo je, da je položaj industrije v Ljubljanski pokrajini drugačen, kakor je bil v bivši dravski banovini, ter da se ponavljajo mnoge nove naloge in številna gospodarska vprašanja zaradi spremenjenih razmer in področij. Pri reševanju teh vprašanj mora sodelovati Zveza industrijcev, ki deluje tudi nadalje kakor vsa prisilna združenja, po prejšnjih zakonskih predpisih.

Občni zbor je bil danes dopoldne v mali sejni dvorani Trgovinsko-industrijske zbornice. Predsedoval je predsednik g. Avgust Praprotnik in podal predsedstveno poročilo, ki iz njega posnemamo naslednje podatke.

NOVA USMERITEV GOSPODARSTVA

Gospodarstvo Slovenije je bilo tesno povezano med seboj ter je tvorilo posebno gospodarsko enoto, ki je zdaj pretrgana; naše gospodarstvo si mora zato iskati novih orijentacij. — Potrebno je bilo posvetiti posebno skrb nadaljnji preskrbi naših industrijskih podjetij s surovinami. Visoki Komisar posveča temu vprašanju vso svojo pozornost in je dal ponovno zagotovilo, da je ukrenjeno vse potrebno ter da na pristojnih mestih žele, naj bi se naša industrijska delavnost še povečala, a nikakor ne okrnila.

UREDITEV PERECHIH VPRAŠANJ

Zveza industrijcev sodeluje s Trgovinsko industrijsko zbornico pri vseh rešitvah perečih gospodarskih vprašanj. Med drugim si tudi prizadevajo, da bi bila omogočena vrnitev inventarja in sploh premoženja, ki ga imajo naša industrijska podjetja drugemu ozemlju. V posameznih primerih so že dosegli uspehe. Obnovljena je tudi delno blagovna izmenjava z Gorenskimi in Štajerskimi, odkoder dobiva naša industrija nekatere važne surovine in pomolna sredstva. Izgleda, da se bo do sedanjih skromnih obsegov izmenjave primerno povečal. — Prizadevajo si pa tudi, da bi dosegli izplačilo terjatev z drugih po nemški vojski zasedenih ozemljih in iz Hrvaške. V ta namen so zbrali obsežno statistično gradivo in ga predložili na pristojnih mestih. Medtem je bil tudi že uveden klirinški promet s Hrvaško in najboljši izgleda, da bodo terjatve naših podjetij do odjemalcev na Hrvaškem kmalu likvidirane, kakor tudi, da bodo izplačane terjatve z ozemlja Srbije. — Prišlo je tudi do perturbacij naših financ. Na eni strani je bil moratorij z vsemi nesvečenimi posledicami, na drugi pa vmesno razdobje z dvojno valuto. Končni tečaj za zamenjavo dinarjev v lire je določen v dokaj ugodnem razmerju. — Gospod predsednik je ob zaključku svojega poročila naglasil, da bo treba še računati z nekaterimi težavami, dokler traja vojna. Potrebni bodo vsi napori, da prebrodimo sedanje težave ter vzdržimo, dokler se gospodarstvo ne bo normaliziralo.

ŠTEVILO INDUSTRIJSKIH PODJETIJ

Obširno ter izčrpano poslovno poročilo je podal glavni tajnik zveze dr. A. Golja. Iz njegovega poročila posnemamo naslednje podatke. — Zveza je štela v začetku tega leta 407 članov.

Indust. podjetja na ozemlju Ljubljanske pokrajine so razdeljena po posameznih strokah takole: lesna industrija 36 podjetij, stavbna in industrija stavbne gradiva 9, rudarstvo 2 podjetji, kovinska industrija 11 podjetij, električna 3, kemična 15, hranišna 14, papirna in kartonažna 10, usnjarska in čevljarska 6, tekstilna 15 in razne druge stroke 6 podjetij.

NAJMOČNEJŠA LESNA STROKA

Čprav jih je ostalo od 227 polnojarmerikov, ki so bili v pogonu na ozemlju bivše dravske banovine, je približno 55, je vendar med industrijskimi strokami najmočnejše zastopana lesna. Po oceni lesnega odseka Zveze industrijcev je znašala produkcija žag našega področja na leto približno 210.000 kub. m rezanega lesa igličarjev. Zmogljivost naših žag za rezani bukov les je ocenjena na 60.000 kub. m na leto. Produkcija tramov je znašala na leto približno 200.000 kub. m. Letno produkcijo železniških tramov cenijo na 150.000 hrastovih in 250.000 bukovih kosov. Produkcija jamskega in celuloznega lesa znaša približno 150.000 kub. m. Ljubljanska pokrajina lahko da na leto 400.000 kub. m; cenijo, da znaša prodaja na domačem trgu približno 200.000 kub. m.

IZVOZ LESA

Lesna stroka je bila zelo prizadeta zaradi zastoj, ki je trajal letos več mesecev. Izvoz je bil v glavnem usmerjen v Italijo. Opozorili so Visokega Komisarja na položaj naše lesne industrije ter ga zaprosili, da bi smeli izvažati prebitek naše lesne produkcije na trg v druge pokrajine. Ni se nam treba bati, da bi zaradi izvoza lesa iz pokrajine začelo primanjkovati izdelkov doma. Vprašanje izvoza je bilo končno urejeno tako, da so bile po odpravi carinske meje določene za izvoz posameznih vrst lesa posebne kontrolne pristojbine, ki jih pobira carinsko ravateljstvo. Prvotna lestvica kontrolnih pristojbin ni ustrezala interesom naše lesne stroke. Zveza je predložila spremenjalne predloge, ki jih je Visoki Komisar v veliki meri upošteval. — V lesnem odseku so tudi posebej proučevali vprašanje monopolizacije izvoza drv. Predložili so na Visoki Komisarijat vlogo ter v nji obrazložili, da bi monopolizacija neugodno vplivala na produkcijo; predlagali so prosti izvoz ob uveljavitvi primerne kontrolne pristojbine. Visoki Komisar je predlog sprejel in 31. julija je bila odpravljena monopolizacija izvoza drv in celuloznega lesa.

STAVBNA INDUSTRIJA

Položaj stavbne industrije je predvsem odvisen od stavbene delavnosti, a pri tem igra pomembno vlogo tudi vprašanje debliranja vlog pri denarnih zavodih. Od 27 opekarn ozemlja dravske banovine jih ima Ljubljanska pokrajina 7. Izgleda, da

opekarniške industrije so pa zdaj boljše, ker ni več konkurence vojvodinskih opekarn, prej zelo občutne. Težave, ki jih je imela stavbna industrija zaradi pomanjkanja cimenta, so bile odpravljene z odloki Visokega Komisarja o carinskih prostosti za uvoz cimenta. Dovoljen je pa tudi carine prost uvoz apna.

PRESKRBA S PREMAGOM

Slovenija je izvažala precej premoga, Ljubljanska pokrajina pa ima le dva premogovnika, ki prideta v poštev za preskrbo industrije s premogom, namreč v Kočevju Trboveljske premogokopne družbe in v Črnomlju »Belokrajinec«. V pokrajini sta še dva majhna premogovnika, a zaradi premajhne produkcije ne prihajata v poštev za industrijo. Naša industrijska podjetja so dobivala skoraj izključno premog iz premogovnikov, ki so zdaj na oni strani. Prvotno je bila v veljavni carina za uvoz premoga 43.70 lir pri toni, a razen tega je bilo treba plačati še prispevek za sanacijo bratovskih skladišč. Industriji so opozorili Visokega Komisarja na potrebo ukinitve carine na uvoz premoga in plačevanja prispevkov za bratovske skladišče, ker bi bil sicer uvožen premog mnogo predrag. Našli so polno razumevanje za svoje predloge.

PRESKRBA S SIROVINAMI

Preskrba posameznih industrijskih strok s surovinami ni lahka.

Vendar se jim je posrečilo zagotoviti naši industriji polovinske embalaže primerne sirovine v državi, tako da ta industrija deluje, čeprav v manjšem obsegu. Za posamezna podjetja kovinske stroke pa bo treba najti tudi nove trgovske zveze in način prilagoditve produkcije potrebam novega trga. — Kemična industrija je v Ljubljanski pokrajini še dobro zastopana, a premagati mora težave zaradi dobave sirovin. Prej je tudi prodajala svoje izdelke v inozemstvo in v kraje zunaj meje pokrajine. Posrečilo se jim je zagotoviti dobavo nekaterih sirovin, n. pr. boksita. Za nekatere druge sirovine so sklenjene dobavne pogodbe za večji uvoz iz Hrvaške. — Naše največje podjetje papirne stroke je ostalo na ozemlju Ljubljanske pokrajine, a odrezano je od svoje tovarne celuloze. Prizadevajo si, da bi zagotovili trajne zadostne kontingente za uvoz celuloze. — Malo možnosti zaposlitve ima grafična stroka. Predlagali so nekatere ukrepe, da bi se njena delavnost poživila.

OBLACILNA IN ŽIVILSKA STROKA

Usnjarska industrija je spadala v Sloveniji med najstarejše in najbolj razvite industrijske stroke. Od 27 usnjarskih in čevljarskih industrijskih obratov jih je odpadlo na ozemlje Ljubljanske pokrajine 6. Zelo razvita je bila v Sloveniji tekstilna industrija. Od 82 podjetij bivše banovine jih je 14 v pokrajini. Po večini srednje velika in manjša. — Živilska stroka bi imela mnogo dela ob dobri preskrbi s surovinami. Tako bi lahko precej producirale tovarne mesnih konzerv in obrati, ki uporabljajo kot surovino moko in sladkor. Pivovarniška industrija bo morala premagati težave zaradi preskrbe z ječmenom. Za industrijo kavnih nadomestkov je zagotovljen uvoz primernih količin sirove cikotije iz Hrvaške, težave pa so zaradi visoke carine.

ELEKTRIKA

V bivši banovini je bilo 8 podjetij elektr. stroke, v pokrajini so pa 3; vštete pa niso manjše centralne posameznih industrijskih podjetij, ki producirajo tok le za svojo porabo. Naše največje električno podjetje Kranjske deželne elektrane producira same v svojih hidrocentralah le manjše količine električne energije; večino je prejemajo iz tujih elektrarn, iz Velenja in Trbovelj. Velika transformatorska postaja Kranjskih deželnih elektrarn je tudi na oni strani. Zato je redna preskrba našega področja z električnim tokom začasno od-

visna od dogovora med Visokim Komisarjem in nemškimi oblastmi.

USNJARSTVO

Tajnik je v svojem poročilu posebej obravnaval vprašanje preskrbe usnjarske industrije s surovinami kožami. Naša usnjarska industrija je krila le neznamen del svojih potreb s surovinami kožami z ozemlja sedanje Ljubljanske pokrajine, je pa kože prejemala iz drugih pokrajin bivše Jugoslavije, a delno jih je celo uvažala iz inozemstva. V uredbi o razdelitvi kož z dne 17. februarja — uredba je izšla mnogo prepozno — niso bili upoštevani dobro premišljeni predlogi zveze. Sicer pa uredba ni bila praktično uporabna in je niso izvajali. Mail usnjariji so bili vzeti iz predpisov te uredbe, zato so se polastili trgovine s surovinami kožami, prošnje industrijskih podjetij za dodelitev kož so pa ostajale nerešene. Tako pač industrija ni mogla legalno nakupiti kož. Vprašanje preskrbe kož je še na dnevnem redu. Usnjarski odsek zveze je izdelal načrt uredbe in ga predložil Visokemu Komisarijatu v uzakonitev. Po tem načrtu bi bilo zbiranje vseh vrst sirovih kož poverjeno samo trgovcem s surovinami kožami. Da bi se preprečile zlorabe, bi se trgovci ne smeli pečati tudi s predelovanjem kože ali s trgovino z usnjem. V zvezi včlanjena usnjarska podjetja, ki imajo hkrati pooblastilo za trgovanje s surovinami kožami, soglašajo s tem predlogom ter so izrecno izjavila, da so pripravljena odgovoriti se pravici do trgovanja s surovinami kožami.

KOLIKO SIROVIN POTREBUJEMO

Potrebno je bilo zbrati konkretne podatke, koliko sirovin potrebujejo naša industrijska podjetja. Zveza je v ta namen priredila pismeno anketo med svojimi člani. Ugotovljeno so bile naslednje — približne — količine sirovin za produkcijo na leto: 121.000 ton premoga, 17.000 ton boksita, 2500 ton kaolina, 2225 ton cimenta, 7530 ton celuloze, 3900 ton lesovine, 1250 ton kartona, 2200 ton papirja, 4800 ton mezzre, 4500 ton melase, 495 ton alkohola, 4985 ton sirovih kož, 5925 ton strojinskih ekstraktov, 2390 ton železne pločevine in 1510 ton železne žice. — Elaborat o potrebi sirovin je bil predložen tudi neposredno industrijski konfederaciji v Rimu, ki so ji poverjene v zvezi z razdelitvijo sirovin važne naloge. Pri bodoči razdelitvi sirovin bodo upoštevane tudi naša industrijska podjetja. Zveza pa je priporočila svojemu članstvu, naj ostane tudi nadalje v neposrednem stiku s svojimi dosedanjimi dobavitelji sirovin.

TERJATVE NAŠIH PODJETIJ

Več naših podjetij ima velike terjatve do odjemalcev zunaj meje pokrajine za blago, ki so ga dobavili že prej. S pismeno anketo so ugotovili, da znašajo blagovne terjatve iz italijansko-jugoslovanske klirinškega 12.460.000 din, iz nemško-jugoslovanskega klirinškega 4.239.000 din, do bivšega jugoslovanskega ozemlja izven Ljubljanske pokrajine 145.448.000 din in do drugih držav 2.765.000 din. Opozorili so pristojna mesta o tem ter se zavzeli, da bi prišlo čim prej do izplačila, kajti naša podjetja težko pogrešajo tako visoke vose.

DELO ZVEZE V NOVIH RAZMERAH

Ze pred aneksijo Ljubljanske pokrajine je zveza uporabljala vsako priliko, da naveže stike s italijanskimi gospodarskimi organizacijami; razumljivo je, da so se zdaj ti stiki poglabili. Ob koncu jih je ofielnelo obiskal generalni ravnatelj Fašistične konfederacije industrijcev prof. Balelo. Tajništvo je v stalni zvezi z Uradom za gospodarska vprašanja pri Visokem Komisarijatu. — Zveza je bila v vsem poslovnem letu zelo delavna, kar kaže že visoko število sej posameznih odsekov. (Ob zaključku lista občni zbor se ni bil končal. Dnevni red je bil običajen.)

Beograd ima še 250.000 prebivalcev

dočim jih je imel pred vojno okrog 400.000 — Pereče zadeve mesta

Beograd, 13. avgusta

Namestnik beogradskega župana dr. Miloslav Stojadinović je dal novinarjem nekaj podatkov o sedanjih razmerah v Beogradu in njegovih perečih vprašanjih. V prihodnjih mesecih in letih čaka Beograd mnogo dela. Najprej bo treba misliti na obnovu porušenih hiš. Privatne hiše bo treba obnoviti zaenkrat na račun posestnikov, ki bodo dobili pozneje odškodnino. Poslopja, ki so deloma ali povsem služila državnim svrham ali ki jim bodo v bodoče služila, bo znova zgradila mestna občina. Sem spadajo poleg upravnih poslopij, šole, bolnice itd. Beogradska občina ima sedaj na razpolago blizu 40 šol, tako da se bo po počitniškem zopet lahko vršil pouk v polnem obsegu.

V Beogradu se zdaj pridno in mnogo dela. V zadnjih treh mesecih se je storilo že mnogo, da se odstranijo sledovi bombardiranja. Gledališki trg bo preurejen. Blok hiš Beogradske zadruge je že dolgo oviral promet na križišču pri Kolarcu. To križišče bo sedaj razširjeno od 22 na 55 m in tako dobi reprezentativni trg lepše lice. Posebno pozornost posvečajo nemške vojaške oblasti v sporazumu z občinsko upravo spodbujanju delu stare trdnjave, ki jo hočejo preurediti tako, da postane eden najlepših trgov in zanimivosti Beograda. Vrata princa Eugena bodo restaurirana tako kakor so bila v njegovih časih. V območju spodnje trdnjave bo zgrajeno tudi lepo športno igrišče.

Beograd je imel pred vojno okrog 400.000 prebivalcev, po najnovejših štetjih jih ima pa še 250.000. Treba je pa pripomniti, da Zemun s svojimi 50.000 prebivalci zdaj ne spada več k Beogradu. Ostalih 100.000 Beograđanov se je izselilo večinoma na kmete ali pa so v vojnem učetstvu. Število prebivalstva se je sicer zadnje čase prehodno zopet zvišalo, ker je

priselo v Beograd mnogo srbskih beguncev iz Hrvaške, Madžarske in Južne Srbije. Ti bodo pa morali iz mesta na kmete. V Beogradu še vedno primanjkuje stanovanj. Mnogi Beograđani pa sploh nimajo sredstev, da bi plačevali najemnine. Mestna občina dela na to, da bi preskrbela siromašnim mešanom stanovanja. Najemnine so v Beogradu mnogo previsoke, saj znašajo večinoma 50 odstotkov dohodkov. Težak je položaj Beograda tudi glede cestne železnice. Tramvajskih vozov ima mesto samo 45. Naročeni so sicer novi vozovi, toda prišli še niso. V načrtu je zgrajitev novega skladišča in delavnice cestne železnice, toda mesto zaenkrat nima v ta namen potrebnega denarja. Mnogi viri komunalnih dohodkov so usahnili, izdatki so pa še večji kakor so bili v normalnih časih.

Iz Metlike

— Cvetko Golar med nami. V nedeljo dne 17. t. m. bomo pozdravili v naši sredi pesnika in pisatelja Cvetka Golarja, ki opeva domačo grudo in domačega človeka v veselju in tegobah. Pesnikovo besedo bomo občudovali na literarnem večeru v Prosvetnem domu. Pesni in prozo bo recital sam Golar ter njegov prijatelj Vlacar Držaj. Kulturno zavedni Metličani se bodo vabilu odzvali in izkazali s svojo udeležbo pisatelju svoje priznanje.

PRED SODISCEM

Sodnik vpraša pričo: Ali ste omoženi ali ste dekle? Priča vzhodne in sodnik pravi zapisnikarju: Dekle! Potem vpraša drugo pričo: Oženjen ali samec? Priča vzhodne in sodnik pravi zapisnikarju: Oženjen.

Italijanski športniki v Ljubljani

Jutri okoli 11. ure dopoldne bodo privoziili v Ljubljano na kolesarski krožni dirki najboljši italijanski dirkači

Ljubljana, 14. avgusta.

O pripravih za športno manifestacijo, ki bi naj italijanski športniki navezali prve stike s slovenskimi na naših tleh, namreč o kolesarski dirki Gorica-Ljubljana-Trst-Gorica, smo v preteklih dneh že poročali. Dirka bo jutri s startom v Gorici ob 8. uri in bodo prvi dirkači v Ljubljani najbrže že okoli enajste ure. Po počitku, katerega trajanje bo določil vodja dirke na licu mesta v Ljubljani, bodo dirkači nadaljevali pot proti Trstu in nazaj na cilj v Gorico.

Ker bo dirka zbudila zanimanje tudi tistih, ki običajno ne kažejo velikega navdušenja za športni pokret, obenem pa so sedaj vse priprave že tako daleč napredovale, da so tik pred zaključkom in so znane vse podrobnosti, naj našim prejšnjim obvestilom dodamo še naslednje:

Dirkalna proga meri v celoti 256,6 km in je precej težavna, ker teče štiri petine ceste po hribovitem valovitem terenu. Tako bodo morali dirkači premagati od Sv. Križa pri Ajdovščini do Črnega vrha nad Idrijo vzpon 740 m, nakar se bodo polagoma spuščali nazvalod do Loga, Vrhnike in Ljubljane. Nazaj grede peljejo dirkači po isti cesti nazaj do Kalca, kjer zavijejo proti Planini. Med Planino in Poštojno se cesta vzpne preko prelaza pri »Ravberkomandi« 613 m visoko, se nekoliko spušta do Hruševja in spet doseže najvišjo točko na prelazu Laže tik pred Senožečami. Od tu naprej višina proge vedno bolj popušča do Trsta. Zadnji del od Trsta do Gorice je ravnilna.

Da bi finalnega razvoja dirke v Ljubljani ne oviral tramvajski in splošni promet kakor tudi da bi se izognilo prelazu čez železniško progo pred Vičem, bodo dirkači s Tržaške ceste nekoliko za Brezovico, in sicer pri Podkopavniku, krenili

skozi Podsmreko proti Razorom pri Dobrovi (3 in pol km) ter dalje skozi Kozarje ob Mesesnelovem mlinu na Glincah na Cesto na Brdo in po Cesti II. v cilj na Cesto v Rožno dolino (tik za Tobacno tovarno). Tam bodo tudi mize za podpis vsakega posameznega dirkača, kjer bo vsak deležen posebnega okrepčila.

Kolikoli je doslej znano, so se za dirko prijavili najboljši italijanski dirkači, amaterji in profesionalisti. Med profesionalisti je treba omeniti zlasti prijavo dirkačev, ki pripadajo podjetjem Bianchi, Legnano in Viscontea, znanim kolesarskim tvornicam. Število prijavljenih je po doslej zbranih podatkih 38, bo pa nedvomno precej višje, ker se jih mnogo prijavi zadnji trenutek pred potekom prijavnega roka. Italijansko časopisje poudarja, da je že doslej med prijavljenimi cvet italijanskih dirkačev. Imena najpomembnejših smo že objavili, naj pripomnimo le, da je med njimi tudi Fausto Coppi iz Castellanie, ki je v nedeljo na naporni dirki po Emiliji zmagal z velikim naskokom.

— Slovenska kolesarska zveza (Službeno)

Ker prispejo jutri, v petek, v Ljubljano italijanski profesionalni in neodvisni dirkači na dirki Gorica-Ljubljana-Trst-Gorica, je potrebno, da jim gre naša kolesarska organizacija kar moči na roko, da bo potek dirke po naših krajih nemoten uspel. Zato se pozivajo vsi ljubljanski dirkači, juniorji in glavni, kakor tudi drugi kolesarji, da se zberejo jutri zjutraj ob pol osmih na prostoru, kjer bo postavljen cilj (na Cesti v Rožno dolino, za tobacno tovarno), kjer prejmejo navodila za kontrolo in red na progi od Brezovice, Dobrove in do cilja. Za vse dirkače je udeležba obvezna.

Ljudevit Mlakar 75 letnik

Ljubljana, 14. avg.

Ljubljancem, ki so tesno povezani z razvojem našega mesta, se radi spominjamo ob raznih obletnicah njihovih življenj. Pogledamo v pratio in sledimo rdečim in črnim svetnikom in vremenskim značkam pod njimi: jasno, mrzlo, deževno, vetrovno, spremenljivo, solnce, burja, sneg in toča. V življenju je tudi tako, vrste se reči in črni, solčni in viharji dnevi.

Da se običajni življenjski kroniki v spremembo izognemo, bomo o Mlakarju napisali, da je bil rojen pod šempetrskim zvonom na Velikega Šmarna dan. Šempetrska fara je bila takrat bahata in bogata, polna zalitih mesarjev in mesaric, katere je ta dan vabilo svečano pritrkavanje zvonov predmetne župnije k velikim maši. Šumela je svila, belile so se peče, svetilke abve, zvenela je zlatina na zametnih telovnikih in ta procesija se je pomikala v cerkev.

Tak dan je bil, ko so pri Luki Mlakarju položili v zibel današnjega slavljena. Razvijal se je, rasel, hodil v ljudsko šolo in realko, postal fant, se pretepal z mestnimi zelenci, ki so prihajali po Kravji dolini k vodmatiskim lepoticam v vas in branil s svojimi tovariši pravice predmestja. Prišel je čas, ko je peljal pred oltar svojo izvoljenko Julko Bučarjevo, s katero živi že 47. leto v najlepšem soglasju.

Vodmatska četrt je imela vedno v njem najagilnejšega delavca pri vseh društvih. Mnogo zaslug si je pridobil posebno pri Opleševalnem društvu, ker je bil prijatelj župana Hribarja mu je bilo tem lažje razložiti želje in težnje Vodmačanov. Kamorkoli ga je poklicala stanovska dolžnost v železniški službi, povsod je sodeloval pri kulturnih društvi, prav posebno v Novem mestu. Med svetovno vojno je bil na odhodu ob Linzu ter se je od tam vrnil zdrav in čil. Po dovršenih službenih letih je stopil v zaslužni pokoj.

Iz teh kratkih vrstic bi se razširilo njegovo delo v knjigo. Leta 1933. mu je za njegove zasluge podelila mestna občina Ljubljanska čast meščana ter se tako od-

SREDA 13., ČETRTEK 14. IN

PETEK 15. AVGUSTA

VESELI TEATER

PONOVITEV PROGRAMA
PREDPRODAJA VSTOPNIC V DELAVSKI ZBORNICI — ZAČETEK OB 20. URI

Za vse, ki ne utegnejo zvečer, bo v petek 15. avgusta ob 16. (4.) uri poleg večerne tudi

popoldanska predstava!

VESELI TEATER

Delavska zbornica

Umrla je moja dobra soproga

TONČKA ŠTRITOF roj. PRAPROTNIK

učiteljica

Pogreb bo v četrtek 14. avgusta 1941 ob ½ 5. uri popoldne v Zal —

kapela sv. Antona — k Sv. Križu.

Ljubljana, 12. avgusta 1941.

NIKO ŠTRITOF v imenu rodbin

ŠTRITOF, CANKAR, PRAPROTNIK, KOLENC,

dr. BOTTERI, prof. KLASINC

Avtomobilska cesta Beograd - Solun

Dolga bo 700 km in vodila bo preko Kragujevac, Niša, Skoplja in Veleša

Ljubljana, 14. avgusta

Znana nemška organizacija Todt je prišla s svojim aparatom tudi na Balkan, kjer je kmalu po končani vojni začela graditi ceste in mostove. Svojo centralo za južnovzhodno Evropo ima v Beogradu in ta je pristojna za ves Balkan južno od Karpatov do morja. Njeno območje obsega torej poleg Srbije še Hrvaško, Slovaško, Rumunijo, Bolgarijo in Grčijo. Ena njenih glavnih nalog je zgraditi avtomobilsko cesto iz Beograda naravnost v Solun in sicer preko Kragujevca, Niša, Skoplja in Veleša. V Nišu bo priključek ceste preko Pirota v Sofijo.

Velike dele ceste bo treba še zgraditi, povsem razdelane obnoviti, slabe mostove popraviti ali zamenjati z novimi. Cesta iz Beograda v Solun je bila v načrtu že prej, pa so gradbena dela obšla. V Makedoniji je nekaj odsekov ceste že zgrajenih in sicer so jo gradili Nemci v prvi svetovni vojni za dovoz na solunsko fronto. Na severu od Soluna proti Gjevčelijah so pa gradili cesto Angličani. Obe ti cesti sta po svetovni vojni razpadli in bosta zdaj obnovljeni.

Organizacija Todt je naletela tu tudi na Mackensenov predor, ki pa ni dovolj velik, da bi lahko vozil skozenj visoko naloženi tovorni vagoni. Nad vodom v predor je bil prvotno napis: Na ukaz cesarja Viljema zgradile Mackenseneve čete za zmagoslavni prehod nemških čet. Francozi so pa pozneje prebrali ta napis in napisali: Na ukaz republike so zmagovito korakale tu skozi francoske čete. Zdaj je bil prvotni napis lepo obnovljen v spomin na gradnjo predora v svetovni vojni. Predor so precej razširili.

Na cesti Beograd-Solun, dolgi okrog 700 km, bo treba zgraditi odnosno obnoviti 80 mostov. Na novo bo treba zgraditi 630 km ceste, ostalih 70 km je pa že zgrajenih. Zaposlenih je 7.000 domačih delavcev, nemških kvalificiranih delavcev je pa 680. Za letošnji jeseni bo nova cesta dograjena. Nemškim delavcem je delala hude pregrevane vročina, kakršne doma niso vajeni. Tudi s prehrano so imeli velike težave. V začetku je obbolelo mnogo delavcev, potem so se pa zdravstvene razmere zboljšale.

Na zimo se pripravljajo...

Gospodinj se zelo zalagajo s sočivjem in gobami za konzerviranje

Ljubljana, 14. avgusta

Prejšnje tedne je na našem živilskem trgu vselej ostajalo blaga. Kmetice in trnovske zelenjalarice so se vračale s trga z neprodanc povrtnino. Preveč je bilo zlasti letne solate. Zdaj pa gre v denar vse blago. Tako bi lahko včeraj prodali mnogo več zelenjave in sočivja ter zlasti gob, toda dovoz ni bil posebno dober, ker je deževalo. Tudi danes je bila na trgu živahnejša kupčija, toda ne le zaradi tega, ker so se gospodinj zalagale za dva dni. Mnoge so kupovale živila tudi za konzerviranje.

Letos najbrž v naših gozdovih ne bodo gnile gobe. Zljaj bodo spoznali tudi kmetiči gobarji, da je nabiranje gob donosno. Včasih ljudje niso znali ceniti gob. V nekaterih krajih na Notranjskem, kjer sicer gobe rastejo, jih ljudje sploh niso nabirali — niti ne najboljših, gobanov. Tako je ostalo leto za letom v gozdovih neizkoriščeno veliko bogastvo. Svežih gob tedaj ljudje niso mogli tako lahko prodati in bile so prepečeni v primeri s trdom, a sušiti jih niso znali. Zdaj pa gobarji lahko na trgu takoj razprodajo gobane. Mnoge gospodinj bi celo rade nakupile hkrati cele kosare gob.

Včeraj je močno deževalo, zato smo mislili, da danes ne bo na trgu gob, ker je med dežjem težko iskati gobe v gozlovih in med mokro travo. Vendar je bilo davi napredaj še celo več gobanov kakor včeraj. Šele zdaj so začeli nekoliko bolj rasti poletni gobani, ki jim najbolj prija gozdna trava in zemlja v bukovih gozdovih.

Trg je bil danes malo bolj založen kakor včeraj. Blaga pa tudi danes ni bilo preveč. Gospodinj se najbolj kupovale krompir, stročji fižol, kumare, pa tudi solato. Letne solate je zdaj že malo, endivije pa še ni mnogo. Samo po sebi se razume, da gospodinj kupujejo solato le za porabo sproti, ker solate ni mogoče konzervirati. Zato se pa nekateri čulijo, zakaj je postala solata nenadno tako priljubljena.

Dopol dne je bilo napredaj tudi nekaj klinov in platin. Jutri, ker je praznik, na trgu ne bo rib.

Tudi po sadju je zadnje čase živahnjeje povpraševanje. Najbolj pa gre sadje še vedno v denar na stojnicah tržiškega trgovca na trgu in po mestu. Gospodinj se tudi zelo povprašujejo po domačih jabolkah za kuho. Domačega sadja je pa še vedno malo.

DNEVNE VESTI

Tržaški glasbenik v Nemčiji. Tržaški mojster Ugo Tomičič živi že nad 30 let v Berlinu. Nedavno so ga povabili, naj spremlja italijanskega tenorista Gina Simberghia na umetniški turneji po Nemčiji. Vabilu se je odzval in oba umetnika sta žela izreden uspeh. Pianist Ugo Tomičič prireja zdaj nemško predelavo Donizettijeve opere »Zvonček«, katero bodo vpriporili v nemških gledališčih.

Tržaški umetnik Toppi na hanoverski razstavi. V Hanovru bo 7. septembra otvorjena velika umetniška razstava, na kateri bo razstavljena tudi umetnina znanega tržaškega umetnika Orfea Toppia »Alba Imperiale«, ki je vzbujala na zadnji razstavi v Cremoni splošno občudovanje. Sliko je kupil Eksk. Roberto Farinacci, ki je dal pobudo za letošnjo kremonsko razstavo.

Golob s štirimi nogami. Iz Gallarate poročajo, da ima kmet Pietro Forgerini v svojem golobnjaku prav nenavaden prirek goloba, kajti golob ima namesto dveh štiri noge, dve sprednji dve pa zadaj kakor četveročrtni. Zanimivo je, da je golob raščen kakor vsi golobi do polovice, ostala polovica pa je pri njem podvojena.

Muslimani na Balkanu. Po podatkih znane osebnosti arabskega sveta Šekiba Arslana je živel v Albaniji pred propadom Jugoslavije 700.000 muslimanov, v Bolgariji 800.000 muslimanov, na ozemlju bivše Jugoslavije same pa 1.200.000 muslimanov. Manj številni so bili muslimani v ostalih balkanskih državah. V Rumuniji jih je bilo pred sedanjo vojno 200.000, v Grčiji 180.000, v Črni gori 20.000. Skupaj prebiva v balkanskih državah okrog 3 milijone muslimanov.

Počastitev padlih na ozemlju bivše Jugoslavije. V cerkvi sv. Salvatorja v Benetkah so počastili spomin padlih junakov 49. napadalnega bataljona Črnih sraj se slovesno službo božjo, katere so se udeležili predstavniki oblasti in delegacije patriotičnih društev in ustanov ter prebivalstva.

Pošten berač. Neki Luigi Maraffio iz Borgonova, ki ima številno družino in mora živeti od milosti dobrih ljudi, je našel na cesti denarnico, v kateri je bilo 1000 lir. Kljub temu, da živi v skrajno težkih razmerah, je Maraffio takoj naznanil oblastem, da je našel denar ter ga je izročil izgubljenju, ki se je javil pri karabinierjih.

Varčevanje s papirjem. Ministrstvo za korporacije je s posebno okrožnico opozorilo vsa sindikalna združenja, naj varčujejo s papirjem, ki se porablja v uradih in pisarniških poslih.

Obisk delegacije Gila v Bjelovariju. Delegacija »Gila«, ki se nahaja že nekaj dni v Zagrebu, je obiskala tudi Bjelovar in si ogledala delovno taborišče mladih ustaških organizacij. Delegacija je vodil šef ustaških mladinskih organizacij dr. Orsanić. Delegacija si je ogledala sotore, jedilnice in zasilno bolnico.

Gospodarska vprašanja Hrvatske. V industrijsko-trgovski zbornici v Grazu je bila v ponedeljek seja, na kateri so se obravnavala važna vprašanja blagovnega prometa med Hrvatsko in Štajersko. Seji je prisostvoval tudi vodja gospodarskega oddelka nemškega poslatništva v Zagrebu legacijski tajnik dr. Kühn, ki je govoril o obravnavanih problemih. Navzoči so bili še gospodarski svetovalec šefa civilne

uprave na Spod. Štajerskem glavni poslovodja dr. Jentl, gospodarski svetovalec inozemske organizacije nemške nacional-socialistične evropske družbe na Dunaju dr. Schubert in pooblaščenec za štajersko gospodarstvo pri nemškem poslatištvu v Zagrebu dr. Grill. Takih sej bo še več.

Veliko zborovanje v Trbovljah. V nedeljo je bilo v Trbovljah veliko zborovanje štajerskega Heimatabunda. Udeležilo se ga je okrog 10.000 moških in žensk. Na zborovanju je govoril zvezni vodja štajerskega Heimatabunda Steindl o političnem in vojaškem položaju Nemčije.

Pospješevanje sporta v Celju. Nemška sportna mladina v Celju je bila že od nekdaj organizirana v sportnem klubu Athletik. Leta 1930. je bil ustanovljen še smučarski klub. Oba sportna kluba sta izpolnila svojo nalogo in zdaj sta se združila s štajerskim Heimatabundom. Celjski sportniki imajo na razpolago štiri igrišča. Na pobudo okrožnega vodje in deželnega svetnika Dorfmeisterja bo sportno igrišče Glazis preurejeno in obnovljeno. Dela bodo kmalu končana in 31. avgusta bo svečana otvoritev moderniziranega sportnega igrišča, ki bo spadalo med najlepša na Spodnjem Štajerskem.

Srbski delavci v Nemčiji. Včeraj se je odpeljal iz Beograda v Nemčijo nov transport sezonskih delavcev. Več sto industrijskih delavcev se je odpeljalo v Eger in Reichenberg. Pripravljajo pa se še novi transporti.

Prijava inozemskih terjatev v Srbiji. Srbska Narodna banka poziva vse poedince in tvrdke, naj prijavijo svoje obveznosti do inozemstva do 25. avgusta. Pri tem je treba smatrati bivše jugoslovensko državno ozemlje, v kolikor je izven območja nemškega vojaškega poveljstva v Srbiji, za celoto. V prijavi je treba navesti točen znesek v domači ali tuji valuti, ime in bivališče inozemskega upnika, kako je dolg nastal in morebitne plačilne olajšave.

Pogozdovanje Banata. Po načrtu banovega namestnika v Velikem Bečkereku je predvidena 2% davčna doklada za pogozdovanje Banata. Pogozditi nameravajo vse golčave.

Obsodba zaradi kršitve policijske ure. V Zagrebu so obsodili zaradi kršitve policijske ure 14 meščanov na prisilno delo in jih poslali v koncentracijsko taborišče. Poglavitnik je dobil kozoško sabljo. Poglavitnik dr. Ante Pavelić je sprejel zastopnika na Hrvatskem živčih Ukrajincev, ki je pozdravil vodjo Hrvatske v ime ukrajinskega naroda in mu čestital k ustanovitvi samostojne Hrvatske. Čeprav je obrnjena pozornost vseh Ukrajincev na gigantsko borbo za svobodo njihove domovine, zasledujejo z velikim zanimanjem vse dogodke v državah enakega svetovnega nazora, torej tudi dogodke na Hrvatskem, je dejal zastopnik Ukrajincev. Dejstvo, da je Hrvatska država po štirih mesecih obstoja dovolj močna, da pošilja svoje sinove v boj proti moskovskim smrtnim sovražnikom, je izzvalo pri vsakem Ukrajincu občudovanje. Zastopnik ukrajinske manjšine na Hrvatskem je izročil poglavniku kot častno darilo staro kozoško sabljo, obenem pa spomenico, v kateri je pojasnjena organizacija ukrajinskega nacionalizma glede na nove razmere.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO SLOGA TELEFON 27-30
DANES OTVORITEV!
Ave Marija
Benjamin Gigli

KINO UNION TELEFON 22-21
Odlična družabna drama s Jean Gabinom in Viviane Romance v glavnih vlogah
Dobri tovariši
Slovenski napis po vsej občini filma!

KINO MATICA TELEFON 22-41
Drama, ki posega v najskritejše kotičke dveh globokih duš
Skrivnostna žena
Vam bo na najsubtilnejši način pokazala trpljenje dveh ljubečih se src.

KINO MOSTE
Od ponedeljka 14. avgusta do ponedeljka 17. avgusta vodilni kinopredstava:
ZALJUBLJENA GARNIZIJA
Premiera za Ljubljano! Originalni ameriški slager! Divni dueti!
JUNAKI PRERIJE
Maynard, kralj divjega zapada v tisočih avanturah. Filmi se bogato opremljeni s slovenskimi napisli! Dobra ventilacija! Nedelja in praznik ob 14.30 (en film) 16. in 19. delavnik ob 19. uri.

Konferenca o hrvatskih delavcih v Nemčiji. V torek je bila v Zagrebu konferenca, na kateri se je obravnavala socialni, politični in kulturni položaj v Nemčiji zaposlenih hrvatskih delavcev. Konferenci so prisostvovali zunanji minister dr. Lorković, korporacijski minister dr. Sušić ter po en zastopnik Delavske zbornice in Hrvatske delavske zveze.

Zagreb dobi centralni kolodvor. V Zagrebu nameravajo zgraditi centralni kolodvor. Sedanji kolodvor, zgrajen že dolgo pred prvo svetovno vojno, ne ustreza več svojemu namenu.

Novi grobovi v Mariboru. V Mariboru so umrli zasebnica Neža Bach, stara 61 let, žena pomožnega delavca Cecilija Križanec, stara 29 let, in posestnikova žena Julijana Požgan, stara 28 let.

Končice imajo novega župana. V uradnih prostorih štajerskega Heimatabunda v Konjicah je te dni svečano prevzel županske posle novi župan Avgust Radisch. Nova grobova. V torek je umrla v Ljubljani učiteljica gospa Tončka Štritar, soproga opernega dirigenta in skladatelja g. Nika Štritarja in sestra predsednika Zveze industrijcev industrijalca g. Avgusta Praprotnika. K večnemu počitku jo položijo danes popoldne. Pogreb bo ob 16.30 iz kapelice Sv. Antona na Zalah na pokopališče K. Sv. Križu in ne ob 13.30, kakor je bilo pomotoma javljeno v »Jutru«. V Kranju je bil umrl včeraj daleč naokrog znani Joško Majdič, star 76 let. Njegova soproga Nuša je iz ugledne Sajovčeve rodbine. K večnemu počitku ga položijo danes ob 16.30 na farnem pokopališču v Kranju. Pokojnikoma blag spomin, težko prizadejim svojem nam iskreno sožalje!

Civilna uprava v Bački in Baranji. Iz Budimpešte poročajo, da bo v soboto 16. t. m. v Bački in Baranji odpravljena vojaška uprava. Obenem s civilno upravo bo uvedeno v tem delu Madžarske nadzorstvo nad cenami, čeprav so bile cene maksimirane takoj po zasedbi. V soboto začne poslovati v južnem delu Madžarske tudi Madžarska trgovska zbornica, ki ustanovi v Subotici, Novem Sadu in Somboru podružnice. Le te bodo organi prehranjevalnega ministrstva, obenem bodo pa skrbele za izvoz kmetijskih pridelkov.

Nesreče. Včeraj so v Ljubljansko bolnico pripeljali tri ponesrečence, med njimi dva otroke. Mali Joško Indihar, 2 letni sin posestnika iz Zelmele, je ranjen na roki. Njegova sestra ga je po nesreči ude-

čila s sekuro. — Zdravko Novak, 31 letni občinski poslovodja, je padel s kolesa in se potolkel po rokah. — France Tomazin, enoletni sin posestnika iz Gor. Logatca, je prevrnil nase lonec kropa in se opekel po vsem telesu.

Iz Ljubljane

Iz Smetišča — rudniki. Včasih je bilo nabiranje železa na smetiščih posebna vrsta poklica. Tedaj so bile kovine poceni in smetišča so bila »rudniki«, ki niso bili posebno donosni. Predlanskim, čim se je začela vojna, so se vse kovine zelo podražile in zbiranje je postalo tudi pri nas aktualno. Kovin niso nabirali le stari nabiralci na smetiščih, temveč tudi mnogi drugi, ki so našli pri tem dober postranski zaslužek. Znano je, da se je na Jesenicah nakupilo mnogo nabranega starega železa. Dogačalo se je celo, da so posamezni vneti nabiralci kradih pluzno železo, križe s pokopališč in železne vrtno ograje. Mestna smetišča so bila vedno sproti prebrskana in posamezni sproti nabirali so začeli tudi zbirati stare pločevinaste lonce, škatle itd. tudi po hišah. Kovine še vedno nabirajo po hišah mnogo nabiralcev, še več se jih pa udeležuje na mestnih smetiščih. Tudi na smetiščih je zdaj mnogo manj kovinskih predmetov, ker jih ljudje ne zametujejo tako kakor včasih.

Iz Iska nudi v avgustu obilo užitka, lepi so izprehodi ob šumici Iski, številni so izleti od zavetišča SPD. Slovensko planinsko društvo bo skrbelo tudi na praznik dne 15. t. m. za avtobusno zvezo ob 8. uri zjutraj iz Ljubljane za one, ki se bodo prijavili v društveni pisarni SPD najkasneje do četrtega popoldne. Tudi v nedeljo

dne 17. t. m. bo vozil avtobus ob 8. uri v Isko ter se je treba prijaviti za ta avtobus najkasneje do sobote popoldne. Izražite sedanje lepo vreme in hitite v svojem prostem času v Isko, ki vas prijazno sprejme.

Iz Prepoved zasidave zemljišč med Majdrihovo, Gunduličovo in Verstovškovo ulico ter Lepim potom je izdala mestna občina Ljubljanska, ker so te zasebne in občinske parcele namenjene za zidanje vsučiliških prirodoslovnih zavodov ter za botanični vrt. Prepoved velja do 14. maja 1943 ter so podrobnosti o njej razvidne z razglasov na občinskih deskah, a situacijske skice si interesi lahko ogledajo v mestnem tehničnem oddelku pri gradbenopravnem oddelku od 9. do 12. ure, dokler traja rok za morebitne pritožbe.

Iz Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč v Ljubljani je darovalo uradništvo zavarovalne banke »Slavija« L 390. — v počastitev spomina pok. prokurista g. Rih-tarja Franca. Isti sekciji je darovala Advokatska komora L 100. — v počastitev spomina pok. g. dr. Majorana Danila. Isti sekciji je daroval g. Josip L. Silih, Ljubljana, Miklošičeva cesta L 150. — v počastitev spomina pokojne gospe Šubičeve iz Poljan. Najlepša hvala!

Iz Združenja krojačev, krojačice in sorodnih obrtov v Ljubljani naznanja članicam in članom, da ima izdelane nove cene, ki so na razpolago v zadržni pisarni od 3. do 5. popoldne in zvečer od pol 9. do 9. na praznik 15. avgusta pa od 10. do 11. dopoldne. 351 n

Iz Refoško, teran, verono, toskano — vsa pristna italijanska vina — toči gostilna Lovšin. 352 b

CENJENEMU OBČINSTVU sporočam, da bo od 15. avgusta dalje zaradi renoviranja gostilna začasno zaprta. Ivan Pirnat, Vič. 1366

NE BOSTE LACNI če boste redno uživali visoko redilno, lahko prebavno in poživljajočo

AMBROZEVO MEDICO, ki jo dobite pristno le v MEDARNI, Ljubljana, Zidovska ulica št. 6.

OTROŠKI VOZICEK globok in damsko kolopim. Ponuditi: Zorc, Marenčičeva ulica 3. 1362

ZASTOPNIKA za Ljubljansko pokrajino sprejme renomirana tvrdka. Ponudbe na oglašni oddelku Slovenskega Narodae pod šifro »Agilenc«. 1350

ELEKTROMOTOR za električno proda — 13 ks. 380 v. Stanovnik, Križevniška ulica 11.

CEVLJE moške in ženske cer sandale — kupite ugodno pri znani veletrgovini s čevlji Aleksander Oblat, Ljubljana, Sv. Petra cesta 18.

MLADO DEKLE, ki bi se rado pričlo v gostilni, takoj sprejem. Gasilska cesta št. 15, biffet. 1364

VINO CHIANTI Mario Piccini Poggibonsi (Siena) Il migliore! Preferitolo!

VINO CHIANTI Mario Piccini Poggibonsi (Siena) Najboljše! Najbolj cenjeno!

STROJEPIŠNI POUK Večerni tečaj. Oddelki od 6. ure zvečer dalje za začetnike in izveščance. Pouk tudi po diktatu. Novi tečaj se prične 14. avgusta. — Vpisovanje dnevno.

Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15 (telefon št. 43-82). 1349

GRADO (Trieste) Spaggiada ideale per bambini. Cure marine e abbiate. Informazioni, combinazioni di soggiorno 8-15 giorni presso CIT Lubiana, Trieste 11.

GRADO (Trieste) Idealna peščina za otroke. Morska zdravljena in peščene kopeli. Informacije in predplačila za 8- in 15dnevna bivanja pri CIT, Ljubljana, Trieste 11.

CORA
TORINO • 1835
CORA - CORA

L'aperitivo di gusto moderno.
Si prende con se.
aperitiv modernega okusa.
Pije se s sodavico.

Praška domača mast
ČISTI IN ZDRAVI RANE
DOBI SE V VSEH LEKARNAH
R. d. št. 2/41

FIERA DEL REICH SEJEM-RAJHA
AUTUNNO 1941 LIPSIA JESEN 1941 LIPSKO
APERTURA 31 AGOSTO OTVORITEV 31. AVG.
• NOTEVOLI RIDUZIONI FERROVIARIE • ZNATNI POPUSTI NA ŽELEZNICAH

Rappresentante Onorario Regionale per Lubiana Castni pokrajinski zastopnik za Ljubljano
Ing. G. TÖNNIES — LUBIANA — TYRŠEVA 33, tel. 27-62

Brez posebnega obvestila.

Dotrpel je naš prisrčno ljubljani in skrbni soprog, oče, tast, brat, svak in stric, gospod

Joško Majdič

v 76. letu svoje starosti.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v četrtek 14. t. m. ob pol 17. na farno pokopališče.

Prosimo tihega sožalja!

Kranj, 13. avgusta 1941.

Nuša roj. Sajovic, soproga.
Ing. Joža, sin.
Anđica roj. Keržan, soproga.
Mira, hčerka.

Pontinska močvirja in naše Barje

Ljubljansko barje bi lahko postalo prava žitnica naše domovine, če bi ga osušili in meliorirali

Ljubljana, 14. avgusta
Ljubljanski meščani in tudi kmečki prebivalci barjanskih vasi so iz posebne številke odličnega ilustriranega rimskega lista »Documenti di Vita Italiana«, ki je posvečena 10letnici osuševanja Pontinskih močvirij, strome spoznali in občudovali zares titansko delo Duceja, ki je v kratkih desetih letih zaradi malarije in zapuščene proslule Pontinske močvirja spremeni v 65.000 ha plodne zemlje ter tam v teh 10 letih sezidal 5 najrodobnejše urejenih lepih mest, 18 vasi, 4000 kmečkih domov, k prejšnjemu prebivalstvu pa tja naselil še 3550 novih kmečkih družin s 40.000 dušami.

Tam na Pontinskem barju, kjer je prej mrzlica morila ljudi na zemljarijskih veplovestvih, je danes okrog novih mest pravi paradiz za poljedelca in zelenjadčarja, saj je bilo barje osušeno v 30 milijonov delovnih dni, ko so legije pridnih delavcev s stroški 1 milijarde 800 milijonov lir poleg poslopij zgradile 500 km glavnih prekopov, 1780 km zbiralnih in zveznih prekopov, 18 vodovodov in 1400 kilometrov krasnih cest. Nepregledne kolone traktorjev in črede močnih volov so zorele barjansko zemljo ter jo spremenile v plodno polje, kjer v enakem tempu, kakor je napredovalo to titansko delo, raste blagostanje prebivalstva.

Kakšnega pomena je pridobitev 63.000 hektarov plodne zemlje v sedanjih časih, nam pač ni treba podrtavati, zato je pa ob 10letnici, ko je Duce prišel osuševati in oplojevati malarična Pontinska močvirja, jubilejna številka »Documentov« obrnila tudi poglede vseh ljubljanskih občanov in Barjanov ter drugega prebivalstva Ljubljanske pokrajine na Ljubljansko barje, ki o njem vemo, da bi lahko postalo

ZITNICA NAŠE DOMOVINE.

Pontinska močvirja so začeli osuševati že 400 let pred Kristom, za osuševanje Ljubljanskega barja se pa prizadevamo tudi že 400 let. Toda Apij Klavdij, Julij Cezar, Avgust, Nerva, Trojan, Teodorik in vrsta papežev Bonifacij VIII., Martin V., Ijona poklicala iz Bologne S. de Grandija poskušali zlasti zaradi nevarnosti malarije osušiti ta ogromna močvirja med Rimom in Tirenskim morjem brez večjega uspeha. Tudi za Ljubljansko barje so se začeli zanimati že v 16. stoletju ter delali načrte za osuševanje, da odpravijo povodnji v Ljubljani in se znebe malarije ter ga polagoma spremene v plodno zemljo.

Ljubljancem namreč moramo povedati, da imamo v okolici mesta

PRAVO DOMAČO IN SAMORODNO MRZLICO ALI MALARIJO.

zlasti še v Bizoviku in Dobrunjah. Kako so se v prejšnjih stoletjih Ljubljanci in okolčani bali te mrzlice, nam pričajo spisi slavnega ljubljanskega zdravnika dr. Marka Grbca, če bolj pa pomočnik zoper mrzlico sv. Urh kot patron cerkve v Dobrunjah in Zavogljah, prav tako pa ta pripisoval zoper malarijo stoji poleg patrona sv. Miklavža tudi na velikem oltarju bizoviške cerkve.

Prva strokovnjaka za osuševanje močvirij nam je poslala Italija, ko je Ljubljana poklicala iz Bologne S. de Grandija in iz Mantue V. Vandahala, ki sta že nasvetovala prekop med Golovcem in Gradom. Tudi naš velikan Valvasor si prizadeva za osuševanja Barja, vendar so se pa resna dela pričela šele v 18. stoletju.

Se v začetku 18. stoletja je nudilo Barje prav žalostno sliko posameznih dreves, šopov trave, poraščenih z mahom in resjem, ter šotno zemljo, nasičeno z vodo. Tedaj je 52 potokov in odvodnikov odvajalo vodo z Barja po strugi Ljubljanice skozi mesto, kjer so njen odtok ovirali mlinski jezovi, da je bilo tudi mesto večkrat poplavljen. V letih 1752. do 1759. je pa upravitelj ljubljanske tobačne tovarne Zorn pl. Mildenhain osušil precej zemlje na levem bregu Ljubljanice, ko je izkopal do Ljubljane pri Drenovem griču del sedanjega glavnega odvodnika, po njem imenovanega Cornovca. Po njegovem zgledu je tudi opat samostana Bistre začel osuševati posamezne parcele pri Pakem, Dolu in pri Verdru.

Zorna je podpirala cesarica Marija Terezija, ki se je že prej zelo zanimala za barjanske razmere ter že 9. majnika 1770. imenovala posebno komisijo, ki so bili v njej jezuita Leccchi in slavnj Gabriel Gruber ter inž. Liber.

Vzgojitelj Jurja Vege in nesmrtnega mecenca Zige barona Zoisa ter drugih slovenskih prosvetlencev, p. Gabriel Gruber, se je v Ljubljani ovekoval ne samo s svojimi vzgojnimi pobudami in ne samo s svojo prekrasno palačo, kjer je sedaj poštna direkcija, temveč tudi kot navigacijski direktor in graditelj

PO NJEM IMENOVANEGA GRUBERJEVEGA PREKOPA.

Zaradi usodnih napak dunajskega inž. Heberta pri spreminjanju pravilnega Gruberjevega načrta za prekop, je Ljubljana izgubila svojega največjega moža tedanje dobe, Gruberja, ki se je užaljen in preganjan umaknil v Rusijo, kjer je dosegel največje časti. Šele 25. novembra 1780 je strel z Gradu Ljubljancem in okolčanim naznanil, da je major inž. Strupi predri prekop.

Dalje je šlo delo počasi in premaknilo se je šele, ko je sam cesar Franc ob ljubljanskem kongresu s kraljem Sardinije in Napolja 1. 1821. ogledal Barje ter 1. 1823. izdal tudi odlok, naj se začne z nadaljnimi deli. Izkopan je bil Codellijev prekop ter čez Barje speljana sedanja Ižanska cesta. Že prej je bila pa imenovana krajevna komisija, ki je dajala posrednikom podrobna pojasnila za melioracijo. Ljudje so imeli popolno zaupanje v te nasvete in začelo se je novo življenje na Barju, ki ga nam je podrobno opisal grof Hochenwart v posebni knjigi.

Napredek naj nam pokažejo nekatere številke. Leta 1829. so na Barju pridelali 2340 hl žitaric, 39 hl krompirja, 9 hl solivja in 8300 glav zelja, že leta 1836. pa 21.780 hl žitaric, 6104 hl krompirja, 350 hl solivja in 23.000 glav zelja. V teh osmih letih se je pokazal največji napredek pri rabi krompirja, saj je pridelal rži zrasel

za 1.099%, krompirja pa 9.190%. Od leta 1829. do leta 1840. torej v 12 letih je pa vrednost na Barju pridelane pšenice, rži, ovs, ječmena, ajde, krompirja, fižola, graha in prosa znašala že nad 450.000 goldinarjev ali preračunjeno v današnje valuto 3.500.000 L. Skupna vrednost vseh pridelkov na osušenem Barju za dobo od 1829. do 1861., torej v 32 letih je pa znašala 2.350.000 goldinarjev, ko so skupni stroški za občinske ceste, stradone, stranske jarke, glavne odvodnike, parcelne jarke in mostove znašali samo blizu 500.000 goldinarjev. Vrednost zemljišč se je zvišala od 0.20 goldinarjev na 5 goldinarjev, od 60 goldinarjev na 100 goldinarjev, na nekaterih krajih pa celo na 150 do 250 goldinarjev za orali!

To blagostanje na Barju pa ni dolgo trajalo, ker so Barje začeli zanemarjati in odvodnikov niso vzdrževali v dobrem stanju, pesek iz Malega grabnja je pa zaspal strugo Ljubljanice. Povodnji so bile vedno bolj pogoste in Barje se je pričelo spet zamočvirjati. Šele interpelacija slovenskega poslanca in poznejšega deželnega glavarja dr. Poklukarja je leta 1877. izzvala deželni zakon o obdelovanju Ljubljanskega barja ter je bil po njem leta 1878. ustanovljen Glavni odbor za obdelovanje Barja, ki je imel prav lepe uspehe. Posebno važna je bila seja 26. aprila 1880 pod predsedstvom dr. Josipa Kozlerja, ki sta se je udeležila tudi dr. R. Vicentini, civilni inženjer iz Trsta, in Cesare Salvini, kult. inženjer iz Milana. Sprejet je bil načrt regulacije vseh pritokov Ljubljanice s poglobitvijo Ljubljane in Gruberjevega kanala, torej v glavnem načrtu.

KI SE DANES PO 61 LETIH NISO PO-POLNOMA URESNILE.

Tempo teh del pa sedaj najbolj nazorno odkriva za melioracijo Barja prevažna zavrnica med Vrazovim in Ambroževim trgov. Dela za polaganje temeljev zavrnice so bila namreč preračunjena na 8 mesecev ter so bile pri teh računih upoštevane tudi vremenske neprilike. Te temelje pa polagamo že tretje leto in, kakor v gozdu gobe, tako po Ljubljanskih listih po vsaki plohi rasto izgovori, češ, da dela ne morejo napredovati.

Sedanja dela na Barju in Ljubljani ter Gruberjev prekopu so se začela leta 1908. po načrtih inž. Podhagskega s proračunom nad 4 milijone zlatih kron. V to vsoto je pa računana samo regulacija Ljubljane skozi mesto in poglobitev Gruberjevega prekopa z zavrnico v prekopu. Dela je prekinila svetovna vojna. Po vojni je pa

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA S SVOJIMI NEPRESTANIMI URGENCAMI ŠELE LETA 1930. DOSEGLA NADALJEVANJE DEL.

S temi deli bi bila šele voda odpeljana skozi mesto, a vse drugo bi bilo treba šele napraviti. Samo osušeno Barje nam namreč ne koristi mnogo, pač pa moramo osušeno barjansko zemljo zboljšati in spremeniti v plodno polje. V ta namen je bilo leta 1900. ustanovljeno Društvo za pospeševanje obdelovanja Ljubljanskega barja, ki ima največje zasluge za melioracijo Barja zaradi večletnih vsestranskih poskusov zboljšanja Barja na lastnih preizkuševališčih. Društvo je imelo tudi lastna skladišča, izposojevalnice poljedelskih strojev in veliko zalogo umetnih gnojil, ki jih je oddajalo Barjanom po režijski ceni. Čeprav si danes mestna občina zelo prizadeva za zboljšanje kmetijstva na Barju ob sodelovanju kmetijskih in vrtnarskih organizacij, vendar sama občina nikakor ne more zmagati velike naloge, ker so njena prizadevanja omejena z mejami mestne občine. Zato moramo obzvalovati, da je to koristno društvo prenehalo delovati ob prevratu, ko se je razšla tudi komisija za osuševanje Barja, ki je vodila vsa regulacijska dela.

NAJVAŽNEJŠA IN NAJNUJNEJŠA JE DANES ZATVORNICA PRI SV. PETRU.

ker brez nje ni mogoče normalno odvajanje vode. Ko bo narajena ta zatvornica, bo mogoče šele odstraniti zatvornico na Spici ter nadaljevati dela po Barju. Brez te zatvornice bi na Barju lahko nastala velika suša, ki bi sicer škodovala kmetijstvu na Barju, vendar bi pa zanj ne bila usodna, saj imamo pri nas dosti padavin. Pospešnje del pri zatvornici je torej naj-nujnejši pogoj za melioracijo Barja, ker sedaj barjanski kmet vedno tvega, če bo posevke tudi požel.

Ko bomo imeli zatvornico, bomo morali resnično regulirati pritoke Ljubljanice po Barju ter pravilno regulirane pritoke tudi vestno vzdrževati.

V zvezi z osuševanjem Barja je pa tudi regulacija kraških polj, zlasti pa Cerkniškega jezera in planinske kotline, od koder prideka voda na Ljubljansko barje.

Pri prizadevanjih za regulacijo kraških polj smo zadnja leta dosegli že prav lepe uspehe in v najnovejših načrtih imamo tudi veliko

HIDROCENTRALO V BOROVNICI S 30.000 KONJSKIMI MOČI

za elektrifikacijo vse Ljubljanske pokrajine. S to hidrocentralo bi pa regulirali tudi odtok vode s Krasa na Ljubljansko barje.

Hkrati s temi velikimi deli pa moramo na vsak način na Barju napraviti veliko kmetijsko poskusno postajo, ki naj bi bila hkrati najnovejša šola za Barjane.

Po sodbi strokovnjakov

NA BARJU NAJBOLJE USPEVA KORUZA

ter je ta žitarica sploh edina priporočljiva za pridelovanje zlasti zato, ker vse druge žitarice zaradi prevelike količine dušika v barjanski zemlji prebujno rasto in polegajo, spomlad pa srez uničuje ozimino zaradi močvirne zemlje. Zato je na Barju uspešna samo jara setev, predvsem pa jara rž.

Koliko koristi bi vsa pokrajina imela od melioriranega Ljubljanskega barja, poskusimo s kratkim približnim računom. Ljubljansko barje je veliko 16.000 ha. V plodno polje bi lahko spremenili 11.000 ha, 5000 ha bi bilo pa pašnikov in manj vrednih zemljišč. Računajmo, da bi 10.000 ha posejali s samo korožo. Če vzamemo, da bi pridelali 20 stotov korože na hektar, bi pridelali

200.000 KVINTALOV ALI 2000 VAGONOV KORUZE.

S to korožo bi zredili veliko število prašičev in pri vsakih 20 kg korože priradili vsaj 3 kg masti. Takoj bi prenehale v Ljubljani in po vsej pokrajini skrbti za prekažno svinjino in klobase ter seveda tudi za svinjsko mast!

Na zboljšanjem Barju bi se pa naglo razvilo tudi odlično travništvo, saj bi lahko pridelali po 60 stotov dobrega, sladkega, govejega sena, ko sedaj na hektar pridelamo samo po 30 stotov kisle, močvirske, konjske krme. Travništvo je pa spet podlaga živinoreji in mlekarstvu, ki je za vsa naša pokrajina, zlasti pa za Ljubljano med najtežjimi vprašanji.

Poleg opisanega kmetijstva bi se pa sijajno razvilo in razmahnilo tudi zelenjadstvo, saj že sedaj večina povrtnine na barjanskih vrtovih zares odlično uspeva.

Večkrat je bilo sproženo tudi vprašanje pridelovanja sladkorne pese na Barju. Sladkorna pesa pa ne obeta posebnih uspehov, ker je za sladkorno peso in za njen vegetacijski čas na Barju premalo sončnih dni ter zaradi prevelike množine dušika sladkorna pesa na barjanski zemlji razvija preveč zelenja in zato napravi premajhne gomolje.

Med polji in vrtovi bi bilo še dosti prostora za drevede in nasade topola in jesena ter vrbe. Vrba v četvrti daje izvrstno hrano čebelar, a razvilo bi se tudi plestarstvo. Naglo rastoči topol bi nam dal dosti lesa za šibice, predvsem pa mnogo celuloze za umetno svilo in druge tkanine ter potrebe. Jesen je vsak dan dragocenejši les, saj ga ogromno potrebujemo za ladje, prav tako pa tudi za sport, predvsem pa za smuči.

Kar se sadnega drevja tiče, uspeva dobro le ob hišah, koder je navožena zemlja

Inozemci na nemških visokih šolah

Najraje študirajo v Nemčiji Bolgari — Letos v prvem tromesečju je bilo na nemških visokih šolah 4638 inozemcev

Nemško ministrstvo za znanost, vzgojo in ljudsko izobrazbo je zbralo statistične podatke o inozemskih državljanih, ki študirajo na nemških univerzah. Izkazalo se je, da je študiralo v prvem četrtletju tekočega leta na nemških univerzah in drugih visokih šolah 4638 inozemcev, med njimi 1174 Nemcev iz inozemstva in 3464 pripadnikov drugih narodnosti. Od slednjih je bilo 3118 študentov in 346 študentk; študent je bilo 10,5%.

Inozemski študentje so bili iz 56 držav, 400 je pa bilo med njimi takih, ki nimajo nobenega državljanstva. Na prvem mestu so bili Bolgari, ki jih je bilo 1375, njim sledi Turki, ki jih je bilo 1077, Slovakov je bilo 181, Norvežanov 100, potem pa slede Rumuni, Madžari, Kitajci, Grki, Nizozemci, Iranci, Italijani, Švicarji, Čehi, Poljaki, Finci, Japonci, Danci, Sirijci, Perujci, Svedi, Američani, Irčani, Portugalci in Spanci. Vrstni red gre po številu. Izmed 400 študentov brez državljanstva je bilo 285 pristojnih na Ukrajino, 77 je bilo Rusov, 5 Litvancev, 5 Georgijcev itd., pet je bilo pa med njimi tudi Nemcev brez državljanstva.

Med vsemi visokimi šolami je imela največ inozemskih študentov tehnična visoka šola v Münchnu in sicer 437. Med mestni je pa po številu inozemskih študentov prvi Berlin, kjer sta študirala 802 inozemca. Berlinu sledi München, Dunaj, Praga, Brno, Dresden, Graz, Leipzig, Breslau, Freiberg i. S. Braunschweig in Danzig. Bolgari kot najpomembnejša inozemska skupina so osredotočeni zlasti v Münchnu, radi pa študirajo tudi na Dunaju, Brnu, Berlinu, Pragi in Grazu.

Novice s teniških turnirjev

Zdaj je zelo primeren čas za državna teniška prvenstva

Sedaj je glede na vreme zelo primeren čas, da se spravijo pod streho najvažnejša teniška tekmovanja: državna prvenstva. Včeraj smo zabeležili izid francoskega teniškega prvenstva, danes imamo v rokah že končne rezultate iz Nemčije. V Italiji je bil v nedeljo zaključen mednarodni turnir v Livornu.

Izid nemškega teniškega prvenstva je za vse neobveščene veliko presenečenje. Lanski prvak in znani mednarodni zastopnik Nemčije Henkel je moral položiti orožje pred zastopnikom Kölna Giesom, ki ga je v predzadnjem kolu izločil z rezultatom 6:2, 13:11, 2:6, 6:3. Gies se je potem v odlični igri sestaj z nekdanjim avstrijskim igralcem v tekmovalnih z Davisov pokal grofom Bavarskim ter ga premagal 3:6, 4:6, 6:2, 6:4, 6:3. S tem si je Gies osvojil letošnji naslov prvaka in igrat poedincev. Skupno s Henkelom pa sta zmagala tudi v tekmovalju dvojic, ko sta v odlični igri porazila dvojico Koch-Buchholz 6:3, 6:4. V ženskem tekmovalju je postala prvakinja Rosenowova.

V Livornu so v nedeljo zaključili mednarodni teniški turnir, o katerega posrednih rezultatih smo delno že poročali. Svedi, ki so dali turnirju mednarodno obelodje, niso uspeli nikjer doseči odličnih uspehov in sodeč po rezultatih tega turnirja, je italijansko moštvo v bližnjem mednarodnem tekmovalju proti Švedom

Installazione e prime manovre di una batteria antiaerea del Corpo di Spedizione Italiano sul fronte russo — Postavljanje in prvi manevri protiletalske baterije italijanskega ekspedicijskega zbora na ruskem bojišču

Hrvatska ima 13 ministrstev

S posebno zakonsko odredbo je odrejena na Hrvatskem organizacija ministrstev in njihovega delokroga. Hrvatska vlada obsega 13 ministrstev, in sicer ministrstvo predsedstva, zunanje ministrstvo, vojno ministrstvo, ministrstvo za pravosodje in verstvo, notranje ministrstvo, finančno ministrstvo, ministrstvo za promet in javna dela, prosvetno ministrstvo, ministrstvo za ljudsko zdravje, kmetijsko ministrstvo, ministrstvo za obrt in trgovino, ministrstva za gozdozgo in rudnike in korporacijsko ministrstvo.

JAMSTVO ZA BLAGOSTANJE IN MNOGO GOSTEJŠO NASELITEV.

Ob zaključku se pa moramo ozreti še na razmerje mestne občine do regulacije Ljubljane in melioracije Barja. Neprestano se namreč pojavljajo očitki, seveda z nepoučenimi strani, da je mestna občina kriva zavlačevanju in tudi raznim napakam pri regulaciji Ljubljane. Zato pa moramo povedati, da se mestna občina z vsemi svojimi silami trudi za pospeševanje zboljšanja Barja, ne samo s tem, da prispeva v denarju polno tretjino k stroškom, temveč daje na razpolago tudi strokovno osebo. Vsa dela je doslej opravljala država, ki so ji banovina, glavni odbor in mestna občina Ljubljanska morale dajati zahtevane prispevke. Odločiti o teh vprašanjih torej mestna občina Ljubljanska nikdar ni mogla, pač pa je morala nositi zelo velike stroške. Toda Ljubljani ni žal za dosedanjim trud in stroške, ker vedno smatra ureditev Barja za svoje življenjsko vprašanje, ki se bo za njega rešitev vedno trudila z vsemi silami.

Akcija proti komunistom v Srbiji

Vojaški poveljnik Srbije razglasa: Južno od Beograda je zadnje čase rovarila komunistična tolpa. Ona je med drugim odgovorna za sabotažna dejanja pri Ralji, Klenaku in Ripanjcu. Nemška vojska in srbsko orožništvo sta jo z združenimi močmi uničila.

V Beogradu izhajajoča »Donauzeitung« pripominja k temu: »Uničenje komunistične tolpe, ki je rovarila južno od Beograda, je v marsikaterem pogledu značilno. Akcija se je izvršila ob sodelovanju nemških in srbskih organov. Že iz tega je jasno razvidno, da je zatiranje komunističnega rovarjenja prav tako življenjska nujnost za pošteno in odgovornost svesto si srbstvo, kakor je za nemške okupacijske čete delna akcija v velikem okviru zgodovinskega obračuna z boljševizmom. Mi smo že opetovano naglašali, da je med žrtvami in neposredno prizadetimi po komunističnem rovarjenju manj pripadnikov nemške vojske kakor srbskih civilistov. Podan je torej jasno akt pravične obrambe dobro pojmovanega srbskega patriotizma, če se bore proti boljševizmu požigalcem tudi njihovi lastni rojaki s tisto mero energije, ki je potrebna nasproti tem podlim elementom.

Spravljajmo sadne peške!

Ljubljana, 14. avgusta.
Tedne in tedne že vidimo, kako grede različne pečke po cestah v smetnjare zaboj. Vsi ti pridelki pa bi bili izvrstni in poceni piča za naše ptice pevke pozimi. Posebno letos, ko se porabijo bučnice večinoma kot olje človeku za preživetje, bi kazalo zbirati in dobro posušiti vsakeršne koščice: cibore, češnje, češnje itd. Brezposelno dehte, ki se potika po ulicah, bi v malo urah pred poldnevom moglo nalavkati v okolici sadnih trgov obilo slanih ostankov, mame pa bi jih doma oplaknile ter pustile dalje časa na soncu. Kuharski obrati — menze, ljudske kuhinje, krme, gostilne, hoteli — bi vas kar zasipali s slivovimi ali mareličnimi jedrci, če bi se jim o pravem času priporočili za te odpadke, obsojene sicer v nekoristno pogubo po grezninah. Ob zimskih večerih, ako že ne prej, bi s hreščanjem potrkali svojo zalogo in jo pokladali lačnim beračkom na okno oziroma po drugih prikladnih krmilih. Breskve — kalkanke in koščence — se dajo z nepreostim pipcem izobno po sivu klati, cepiti. Le dlan si s papirjem podložite, da se ne urežete. — Ali pa potrosite svoj dar v parku pod zavetno, gosto smreko, kjer jih bodo pilile veverice s svojo cirkularko. Vrzite jih morda spotoma v krmilnico, da jih postrežljivi ptičar potare za svoje operne prijatelje.

Kakorkoli, samo da jakovo ne segnjete plod, ki bo po prehodu skozi lahno telesce že zmeraj vršil svojo nalogo, gnojil ter oplajal zemljo. Nikar pozabiti priznanega nauka narodnih gospodarjev: brez sodelovanja ptičje bi se v 7 letih mrčes toliko razpasel, da kmetijstvo po današnjem načinu ne bi nič več doneslo. Človeški rod bi za lakoto pomrl!

RIBNISKA

Prijatelj pripoveduje prijatelju, da je lovil postvri. Koliko si jih pa ujel, ga vpraša prijatelj.
— Nobene.
— No, ta je pa dobra! Kako pa potemtakem veš, da si lovil postvri?

Naš novi roman

PROKLETSTVO DEMANTA

spada med najboljše, najbolj napete in najživahnije pisane pustolovske romane, kar jih posna svetovna literatura. O tem se boste sami prepričali že iz prvih poglavij. Ne zamudite začetka! Opozorilo na naš novi roman še svoje prijatelje in znance! — Začetek v soboto!